

9. 8. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Státní služba jako elitní zaměstnání? Část II.

V předchozím článku jsem zmínil podmínky a postup výběru budoucích státních zaměstnanců dle zákona č. [218/2002](#) Sb. (služební zákon). V tomto příspěvku bych se chtěl zabývat právy a povinnostmi, které státním zaměstnancům po 1. lednu 2004 z tohoto zákona vyplynou.

V předchozím článku jsem zmínil podmínky a postup výběru budoucích státních zaměstnanců dle zákona č. [218/2002](#) Sb. (služební zákon). V tomto příspěvku bych se chtěl zabývat právy a povinnostmi, které státním zaměstnancům po 1. lednu 2004 z tohoto zákona vyplynou.

Touto problematikou se zabývá část čtvrtá služebního zákona. Výčet základních povinností státního zaměstnance asi nikoho nepřekvapí. Nachází se v něm například povinnosti vykonávat službu nestranně, v mezích oprávnění, prohlubovat si vzdělání, zachovávat mlčenlivost o zjištěných skutečnostech, zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu zájmů apod. Trochu nadbytečným se zdají být ustanovení § 61 odst. 1 písm. r a s, ukládající státním zaměstnancům povinnost zachovávat při úředním jednání a ve vztahu vůči nadřízeným pravidla slušnosti. Nebo snad jsou státní úředníci tak zvláště nevychovaní, že jim tato povinnost musí být uložena zákonem?

Ani soubor základních práv státních zaměstnanců uvedený v § 64 služebního zákona neobsahuje žádné překvapivé položky. Zákon opět dle mého názoru zbytečně podrobně upravuje například i právo na opatření textů právních předpisů. V této souvislosti může vyvstat otázka, zda snad státního úředníka nebude v případě neznalosti zákona omlouvat skutečnost, že mu (jí) zaměstnavatel - služební úřad nedodal jeho text. Tento případ je samozřejmě trochu nadnesený, ale plně ilustruje smysluplnost některých ustanovení.

Daleko ožehavější pasáží služebního zákona je díl třetí části čtvrté - § 64 a následující, upravující omezení některých práv státních zaměstnanců. Po dobu trvání služebního poměru nesmí představený (tj. vedoucí příslušného pracoviště) vykonávat žádnou funkci v politické straně nebo politickém hnutí. Z tohoto ustanovení jasně vyplývá už poněkud výraznější zásah do soukromé sféry státního zaměstnance - musí si zvolit mezi kariérou ve státní správě nebo kariérou politickou. Obojí se slučuje pouze na základní úrovni řadového úředníka respektive řadového člena strany.

Stejně tak státní zaměstnanci nesmějí být členy řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob provozujících podnikatelskou činnost (s logickou výjimkou případů, kdy jsou do těchto orgánů jmenováni jako zástupci státu). Dále pak nesmějí vykonávat žádnou jinou výdělečnou činnost než státní službu, s výjimkou aktivit na poli vědeckém, pedagogickém, literárním nebo uměleckém. Tato omezení nejsou ničím novým, služební zákon je však doplňuje o poněkud bizarní ustanovení, kterým říká, že odměna členům dozorčích a řídicích orgánů podnikajících právnických osob nesmí být vyplacena ani po skončení služebního poměru. Jaký bude však reálný význam takového zákazu, když v ustanovení, na něž je odkazováno, zakazuje výkon činnosti v uvedených orgánech, je velmi sporné. Bude snad někdo kontrolovat státní zaměstnance a jejich příjmy i po odchodu ze státní služby?

Představeným státním úředníkům je též upíráno právo na stávku. S takovým omezením se obvykle setkáváme u silových, tedy ozbrojených složek, kde je to dáno zejména potřebou stálého výkonu činnosti (např. vyšetřování trestných činů, obrana státu apod. nemůže být odložena na později). V případě představených státních zaměstnanců se ovšem jedná o dle mého názoru nadbytečný zásah do práv zaručených čl. 44 Listiny základních práv a svobod. Nebo snad fungující státní úřad může

být poškozen jednodenní výstražnou stávkou natolik, aby škody nebylo možné napravit? Služební zákon se případy uplatňování požadavků představených státních zaměstnanců snaží řešit obligatorním smířčím řízením.

I v tomto případě jsem se pokusil pouze nahlédnout pod pokličku několika vybraných ustanovení nového zákona. Pokud bychom se jím měli zabývat podrobně celým, vydalo by to možná na dvouměsíční seriál. Ve snaze nakonec jen stručně shrnout podstatu celého služebního zákona, musím konstatovat, že se snaží podrobně a přesně (někdy až příliš) upravit pokud možno všechny aspekty státní služby. Děje se tak na základě snahy o co největší transparentnost výkonu funkcí státu ovlivněné zejména současným stavem, kdy občané mají pocit, že ze svých daní živí „armádu neschopných“.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)